

Rapport

Datum: 25 april 2005

Rapportnummer: 2005/132

Klacht

Verzoeker klaagt over de wijze waarop twee ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond zich op 25 mei 2002 tegenover hem en zijn medepassagier hebben gedragen. Verzoeker klaagt er daarbij met name over dat de ambtenaren:

hem en zijn medepassagier hebben staande gehouden;

hem en zijn medepassagier op een hardhandige wijze uit de auto hebben getrokken;

hem en zijn medepassagier hebben gefouilleerd;

de auto van hem en zijn medepassagier hebben doorzocht;

hem en zijn medepassagier op een onheuse en agressieve wijze hebben bejegend, onder andere door hem uit te maken voor dief en te schreeuwen dat hij zijn bek moest houden.

Beoordeling

I. Inleiding

1. Op 25 mei 2002 reed verzoeker samen met een medepassagier in de auto van zijn broer door de binnenstad van Rotterdam. Toen hij op een gegeven moment stilstond, kwamen twee ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond naar de auto toegelopen. Een van die politieambtenaren vroeg verzoeker om zijn rijbewijs en de autopapieren. Verzoeker gaf aan dat hij zijn rijbewijs en deel I van het kentekenbewijs niet bij zich had. Daarop werden verzoeker en zijn medepassagier door de politieambtenaren staande gehouden. Eenmaal uit de auto werden verzoeker en zijn medepassagier door de politieambtenaren gefouilleerd en werd er een onderzoek in de auto ingesteld. Vervolgens hadden de politieambtenaren telefonisch contact met de broer van verzoeker. Toen die aangaf dat verzoeker toestemming had om in zijn auto te rijden, werden verzoeker en zijn medepassagier door de politieambtenaren heengezonden.

2. Verzoeker was het niet eens met het politieoptreden en diende bij het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond een klacht in over de wijze waarop de twee politieambtenaren zich tegenover hem en zijn medepassagier hadden gedragen. De chef van het district Rotterdam-Centrum verklaarde die klacht niet gegrond, waarop verzoeker zich tot de Nationale ombudsman wendde.

II. Ten aanzien van het staande houden

1. Verzoeker klaagt erover dat de ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond hem en zijn medepassagier hebben staande gehouden.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. Hij deelde mee dat de betrokken politieambtenaren verzoeker en diens passagier hebben staande gehouden op verdenking van openlijk drugsgebruik en diefstal van een voertuig. Deze verdenking was gerezen door de wijze waarop verzoeker en diens medepassagier in het voertuig zaten. Zij zaten namelijk enigszins voorovergebogen, de hoofden gericht naar het midden van de voorzijde van het voertuig. De politieambtenaren hielden de mogelijkheid voor reëel dat zij van doen hadden met drugsverslaafden, waarbij het bezit van de auto vervolgens het vermoeden van diefstal opriep. De verdenking van diefstal werd vervolgens gevoed omdat desgevraagd geen identiteitsbewijs en autopapieren werden overgelegd waaruit het rechtmatige bezit kon worden vastgesteld.

3. Politieambtenaar K. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij samen met zijn collega voorbij een stilstaande auto was gereden. In die auto had hij twee mannen voorovergebogen zien zitten. Hij vertrouwde het niet en had het gevoel gekregen dat de mannen zaten te gebruiken in die auto of dat de auto gestolen was. Bij de auto aangekomen had hij de bestuurder aangesproken en hem om de autopapieren gevraagd. De bestuurder kon geen papieren overleggen.

4. Politieambtenaar Ko. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij zich de zaak waarover wordt geklaagd niet kan herinneren.

5. Het staande houden van een persoon is een vorm van vrijheidsontneming. In artikel 15 van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 1.) is het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming neergelegd. Dat verbod brengt mee dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen iemand mag staande houden. In artikel 52 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 2.) is bepaald dat politieambtenaren bevoegd zijn een verdachte staande te houden en naar zijn identiteitsgegevens te vragen. Artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 3.) omschrijft de verdachte als degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Dit artikel stelt aan de mate van verdenking niet de eis van een ernstig vermoeden, maar eist wel dat het vermoeden van schuld moet steunen op feiten of omstandigheden en dat dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten redelijk dient te zijn. Een vermoeden alleen op basis van subjectief inzicht is niet voldoende.

6.1 In deze zaak staat vast dat de politieambtenaren verzoeker en zijn medepassagier hebben staande gehouden op verdenking van openlijk drugsgebruik en autodiefstal. De politieambtenaren hebben die verdenking aanvankelijk gebaseerd op het feit dat ze zagen dat verzoeker en zijn medepassagier voorovergebogen in de auto zaten en met de hoofden gericht naar het midden van de voorzijde. De politieambtenaren hielden het op grond daarvan voor mogelijk dat verzoeker en zijn medepassagier drugsverslaafden waren die zaten te gebruiken en als zodanig de auto onrechtmatig onder zich konden hebben.

6.2. Hoewel de door de politieambtenaren geconstateerde houding enige argwaan kan wekken, voert het naar het oordeel van de Nationale ombudsman te ver om daarop het vermoeden te baseren dat verzoeker en zijn medepassagier drugsverslaafden zijn die in een gestolen auto zitten te gebruiken. De opsporingsambtenaren konden verzoeker en zijn medepassagier op grond van dat feit dan ook in redelijkheid niet als verdachten van openlijk drugsgebruik en autodiefstal aanmerken.

6.3. Gelet daarop kan de korpsbeheerder ook niet worden gevolgd in zijn standpunt dat de verdenking van autodiefstal vervolgens nog werd gevoed met het feit dat verzoeker en zijn medepassagier de gevraagde autopapieren niet konden overleggen. De politieambtenaren hadden dat feit op zijn eigen merite moeten beoordelen en daarbij het onvoldoende gefundeerde vermoeden dat ze te doen hadden met drugsgebruikers die de auto onrechtmatig onder zich konden hebben, buiten beschouwing moeten laten.

6.4. Hoewel het niet kunnen overleggen van de autopapieren zeker argwaan kan wekken ten aanzien van de rechtmatigheid van het bezit van de auto, voert het naar het oordeel van de Nationale ombudsman te ver om op grond van dat enkele feit te vermoeden dat de auto van diefstal afkomstig is. In dit verband kan worden opgemerkt dat overtreding van de bij artikel 160 van de Wegenverkeerswet 1994 gestelde verplichting voor een bestuurder van een motorvoertuig om op de eerste vordering van een opsporingsambtenaar de autopapieren te overleggen, afzonderlijk strafbaar is gesteld bij artikel 160 juncto 177 van de Wegenverkeerswet 1994 (zie Achtergrond, onder 4. en 5.). De politieambtenaren konden verzoeker en zijn medepassagier zonder bijkomende feiten of omstandigheden dan ook redelijkerwijs niet als verdachten van autodiefstal aanmerken.

6.5. Nu de politieambtenaren verzoeker en zijn medepassagier ten onrechte als verdachte van openlijk drugsgebruik en autodiefstal hebben aangemerkt en mitsdien niet bevoegd waren om verzoeker en zijn medepassagier ter zake staande te houden, moet worden geconcludeerd dat het in de Grondwet neergelegde verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming op een niet te rechtvaardigen wijze is geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het geweldgebruik

1. Verzoeker klaagt erover dat de ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond hem en zijn medepassagier op een hardhandige wijze uit de auto hebben getrokken.

2. De korpsbeheerder onthoudt zich ten aanzien van deze klacht van het geven van een oordeel. Hij deelde mee dat de visie van verzoeker en die van de betrokken politieambtenaren lijnrecht tegenover elkaar staan. Volgens de korpsbeheerder sprak een van de politieambtenaren over het feit dat hij verzoeker en diens medepassagier heeft

gevraagd de motor uit te zetten en uit de auto te stappen. Verzoeker en diens medepassagier daarentegen meldden beiden hardhandig uit de auto te zijn getrokken.

3. Politieambtenaar K. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij verzoeker niet op een hardhandige wijze uit de auto had getrokken. Hij merkte op dat als hij verzoeker al had beetgepakt, dat dan heeft gedaan om hem te helpen of te begeleiden bij het uitstappen en daarbij zeker niet aan hem had getrokken.

Politieambtenaar Ko. verklaarde dat hij zich de zaak waarover wordt geklaagd niet kan herinneren.

4. Getuige S., die het voorval als toevallige passant heeft waargenomen, verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij twee politieambtenaren bij een auto had zien staan. Hij was in eerste instantie doorgelopen, tot hij had horen roepen dat ze iemand uit de auto trokken. Toen hij zich omdraaide had hij de twee politieambtenaren en twee mannen bij de auto zien staan. Hij had zelf niet gezien dat de twee mannen uit de auto zijn getrokken.

5.1. In deze zaak lopen de lezingen van verzoeker en die van de betrokken politieambtenaren over het geweldgebruik uiteen. Volgens verzoeker hebben de politieambtenaren zowel hem als zijn medepassagier op een hardhandige wijze uit de auto getrokken, terwijl een van de politieambtenaren heeft verklaard dat hij in het geheel niet aan verzoeker heeft getrokken.

5.2. Hoewel de getuige S. alleen heeft horen roepen dat er iemand uit de auto werd getrokken en daarvan dus zelf niets heeft gezien, acht de Nationale ombudsman het op grond van die verklaring van 'horen zeggen' echter niettemin aannemelijk dat een van de politieambtenaren toch in zekere mate aan een van de inzittenden van de auto heeft getrokken. De Nationale ombudsman neemt daarbij in aanmerking dat deze getuige als onpartijdige buitenstaander moet worden aangemerkt.

6. Het uitoefenen van geweld op iemand betekent een inbreuk op diens lichamelijke integriteit. In artikel 11 van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 6.) is het recht op onaantastbaarheid van het lichaam neergelegd. Dit grondrecht brengt mee dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen geweld op iemand mag uitoefenen.

In artikel 8 van de Politiewet 1993 (zie Achtergrond, onder 7.) is bepaald dat een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd is geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (subsidiariteitsvereiste). Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

7. Nu de politieambtenaren als gevolg van de onterechte staandehouding van verzoeker en zijn medepassagier (zie hiervoor, onder II.6.5.) niet in de rechtmatige uitoefening van hun bediening waren, waren zij niet bevoegd geweld te gebruiken. Bovendien is niet gebleken dat er voor het toepassen van dat geweld enige aanleiding of noodzaak bestond. Er moet worden geconcludeerd dat genoemd grondrecht op onaantastbaarheid van het lichaam op een niet te rechtvaardigen wijze is geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het fouilleren

1. Verzoeker klaagt erover dat de ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond hem en zijn medepassagier hebben gefouilleerd.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. Hij deelde mee dat verzoeker en zijn medepassagier na hun staandehouding geen geldig legitimatiebewijs konden tonen. Naar zijn oordeel was er gegeven de context alle aanleiding een nader onderzoek in te stellen naar de identiteit van verzoeker en diens medepassagier. In beide gevallen was het onderzoek met name gericht op het vinden van gegevens waaruit de identiteit kon blijken.

3. Politieambtenaar K. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij de bestuurder had aangesproken en hem om de autopapieren had gevraagd. Omdat de bestuurder geen papieren kon overleggen, had hij hem op straat gefouilleerd aan zijn kleding.

4. Politieambtenaar Ko. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij zich de zaak waarover wordt geklaagd niet kan herinneren.

5. Het fouilleren van iemand aan zijn kleding betekent een inbreuk op diens lichamelijke integriteit. In artikel 11 van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 6.) is het recht op onaantastbaarheid van het lichaam neergelegd. Dit grondrecht brengt mee dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen iemand mag fouilleren. Op grond van artikel 55b van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 8.) zijn politieambtenaren bevoegd een staande gehouden of aangehouden verdachte aan zijn kleding te onderzoeken, een en ander voor zover zulks noodzakelijk is voor de vaststelling van zijn identiteit. Zij oefenen die bevoegdheid alleen dan in het openbaar uit, indien dit redelijkerwijs noodzakelijk is om wegmaking of beschadiging van voorwerpen waaruit de identiteit van die verdachte zou kunnen blijken, te voorkomen.

6.1. In deze zaak staat vast dat de politieambtenaren verzoeker en zijn medepassagier na de staandehouding in het openbaar aan hun kleding hebben onderzocht. De politieambtenaren hebben dat onderzoek verricht ten einde de identiteit van verzoeker en zijn medepassagier te kunnen vaststellen. Wanneer verzoeker en zijn medepassagier terecht als verdachten waren staande gehouden, was een onderzoek aan de kleding

wellicht aangewezen geweest. In dat geval hadden de politieambtenaren dat onderzoek overigens niet in het openbaar mogen uitoefenen. De Nationale ombudsman zijn althans geen feiten of omstandigheden gebleken die het fouilleren op straat redelijkerwijs noodzakelijk maakte.

6.2. Nu de politieambtenaren verzoeker en zijn medepassagier evenwel ten onrechte als verdachte hebben staande gehouden (zie hiervoor, onder II.6.5.) en dus in het geheel niet bevoegd waren een dergelijke fouillering uit te voeren, moet worden geconcludeerd dat genoemd grondrecht op onaantastbaarheid van het lichaam op een niet te rechtvaardigen wijze is geschonden.

De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk.

V. Ten aanzien van het doorzoeken van de auto

1. Verzoeker klaagt erover dat de ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond de auto van hem en zijn medepassagier hebben doorzocht.

2. De korpsbeheerder acht de klacht niet gegrond. Hij deelde mee dat sprake was van strijdige opvattingen. Volgens de korpsbeheerder gaven de politieambtenaren aan dat zij met toestemming van verzoeker een onderzoek in de auto hadden ingesteld, terwijl verzoeker en zijn medepassagier verklaarden dat het onderzoek van het voertuig zonder hun toestemming had plaatsgevonden. De korpsbeheerder merkte evenwel op dat zelfs indien de betrokken politiemedewerkers geen toestemming zouden hebben gevraagd, het onderzoek rechtmatig was. Naar zijn oordeel was dat onderzoek alleen al geïndiceerd op basis van het feit dat de identiteit van verzoeker en diens bijrijder nog niet kon worden vastgesteld. Daarnaast zag de korpsbeheerder ook in het feit dat verzoeker en diens medepassagier geen mededeling konden of wilden doen over de herkomst van goederen die zich in de auto bevonden - waaronder gereedschappen die zich lenen als inbrekerswerktuig - tegen de achtergrond van de situatie voldoende aanleiding het onderzoek voort te zetten.

3. Het doorzoeken van iemands spullen vormt een inbreuk op diens persoonlijke levenssfeer. In artikel 10 van de Grondwet (zie Achtergrond, onder 9.) is het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer neergelegd. Dit grondrecht brengt mee dat de politie alleen in de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen iemands spullen mag doorzoeken. Op grond van artikel 55b van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 8.) zijn politieambtenaren bevoegd de voorwerpen die een staande gehouden of aangehouden verdachte bij zich draagt of met zich mee voert te onderzoeken, een en ander voor zover zulks noodzakelijk is voor de vaststelling van zijn identiteit. Alle voorwerpen die een verdachte bij zich draagt of met zich voert mogen worden onderzocht, dus ook de handtas, koffer, rugzak en de persoonlijke bagage in de auto. Op grond van artikel 96b van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond,

onder 12.) zijn politieambtenaren in geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit ook bevoegd ter inbeslagneming een vervoermiddel te doorzoeken en zich daartoe de toegang tot dit vervoermiddel te verschaffen.

4.1. In deze zaak lopen de lezingen van verzoeker en die van de betrokken politieambtenaren over het doorzoeken van de auto uiteen. Volgens verzoeker is de auto ongevraagd doorzocht, terwijl de politieambtenaren tijdens het interne klachtonderzoek van korps hebben verklaard met toestemming van verzoeker een onderzoek in de auto te hebben ingesteld.

4.2. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat verzoeker vanaf zijn staandehouding heeft laten blijken het niet eens te zijn met het politieoptreden. Betrokken politieambtenaar K. verklaarde in dit kader tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat verzoeker niet wilde luisteren naar de uitleg van hem en zijn collega over het politieoptreden en hun maar bleef onderbreken. Volgens K. was er geen gesprek met verzoeker te beginnen. Daar waar verzoeker aanhoudend zijn ongenoegen heeft geuit over het politieoptreden, valt moeilijk voor te stellen dat hij met het instellen van een onderzoek in de auto wel expliciet heeft ingestemd. De Nationale ombudsman acht het dan ook onvoldoende aannemelijk dat verzoeker toestemming aan de politieambtenaren heeft gegeven om de auto te doorzoeken.

4.3. In deze zaak gaat de Nationale ombudsman er derhalve vanuit dat de politieambtenaren zonder toestemming van verzoeker de auto hebben doorzocht. De politieambtenaren hebben dat onderzoek verricht om de identiteit van verzoeker en zijn medepassagier te kunnen vaststellen en eventuele verdachte goederen in beslag te nemen. In geval verzoeker en zijn medepassagier terecht als verdachten waren staande gehouden, was dat onderzoek op zich juist geweest.

4.4. Nu de politieambtenaren verzoeker en zijn medepassagier evenwel ten onrechte als verdachte hebben staande gehouden (zie hiervoor, onder II.6.5.) en dus niet bevoegd waren een dergelijke doorzoeking uit te voeren, moet worden geconcludeerd dat genoemd grondrecht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer op een niet te rechtvaardigen wijze is geschonden.

De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk.

VI. Ten aanzien van de bejegening

1. Verzoeker klaagt erover dat de ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond hem en zijn medepassagier op een onheuse en agressieve wijze hebben bejegend. Volgens verzoeker werd hem bij de staandehouding gezegd dat hij de auto had gestolen. Nadat de politieambtenaren een tas met gereedschap in de auto hadden gevonden, werd hij voor dief uitgemaakt en werd er gezegd dat het

inbraakgereedschap was. De discussie waarin hij en de politieambtenaren raakten, verliep op een hoge toon. Een van de politieambtenaren had op een gegeven moment tegen hem geschreeuwd dat hij zijn bek moest houden.

2. De korpsbeheerder onthoudt zich ten aanzien van deze klacht van het geven van een oordeel. Hij merkt op dat de verklaringen van verzoeker en diens medepassagier enerzijds en die van de politie anderzijds scherp uiteen lopen. Volgens de korpsbeheerder hebben beide partijen aangegeven dat het gesprek op hoge toon verliep, maar vinden ze van zichzelf dat zij steeds netjes en correct zijn gebleven.

3. Politieambtenaar K. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij de bestuurder had aangesproken en hem daarbij had verteld wat zijn vermoedens waren. De bestuurder had fel gereageerd naar hem toe en gevraagd waarom hij hem voor dief uitmaakte. Hij had geantwoord dat hij hem niet voor dief uitmaakte en geprobeerd hem dat uit te leggen, maar daar wilde de bestuurder niet naar luisteren. Volgens K. bleef de bestuurder hem steeds onderbreken en werd alles wat hij zei omgedraaid. Toen hij wees op een tas met gereedschap achter in de auto en zei dat het mogelijk inbrekerswerktuigen waren, had de bestuurder gelijk weer gezegd dat hij hem voor dief uitmaakte. In de surveillancewagen had de bestuurder ook niet willen luisteren naar de uitleg van zijn collega en hem over het politieoptreden en bleef hij hun onderbreken. Zijn collega had toen op een gegeven moment zoiets gezegd als 'en nu hou je je bek'.

4. Politieambtenaar Ko. verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat hij zich de zaak waarover wordt geklaagd niet kan herinneren.

5. Getuige S., zoals gezegd een onpartijdige buitenstaander, verklaarde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman dat twee politieambtenaren op een luide toon tegen twee mannen waren beginnen te praten en op een gegeven moment zelfs te schreeuwen. Hij had gehoord dat de politieambtenaren daarbij tegen de mannen riepen dat ze dieven waren. Verder had hij gehoord dat de politieambtenaren tegen de mannen hadden geroepen dat ze hun bek moesten dichthouden.

6. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren en hen met fatsoen behandelen. Dit vereiste brengt met zich mee dat een politieambtenaar bij een gesprek met een burger beleefd dient te blijven en zich zorgvuldig en zo neutraal en onbevooroordeeld mogelijk moet uitdrukken. Hij dient zich te onthouden van opmerkingen die escalatie van de situatie in de hand kunnen werken en een meningsverschil met tact en zelfbeheersing op te lossen.

7.1. In deze zaak lopen de lezingen van verzoeker en een van de betrokken ambtenaren, over hetgeen er tijdens de staandehouding is gezegd, enigszins uiteen. Volgens verzoeker hebben de politieambtenaren hem uitgemaakt voor dief, terwijl één van de politieambtenaren heeft aangegeven dat hij verzoeker niet voor dief heeft uitgemaakt,

maar hem heeft proberen uit te leggen dat hij van diefstal werd verdacht. Wel heeft die politieambtenaar bevestigd dat zijn collega op een gegeven moment zoiets heeft gezegd als 'en nu houd je je bek', omdat verzoeker zijn collega en hem steeds onderbrak en niet wilde luisteren naar hun uitleg over het politieoptreden.

7.2. Hoewel de getuige S. heeft verklaard dat de politieambtenaren tegen verzoeker en zijn medepassagier riepen dat ze dieven waren en daarmee de lezing van verzoeker ondersteunt, kan het zijn dat de politieambtenaren verzoeker niet hebben uitgemaakt voor dief, maar hebben proberen uit te leggen dat hij van diefstal werd verdacht. De Nationale ombudsman neemt daarbij in overweging dat het voor een burger die niet juridisch is onderlegd, moeilijk is om verschil te horen tussen de mededeling dat iemand een dief is en de mededeling dat iemand van diefstal wordt verdacht. Het voornoemde vereiste van correcte bejegening brengt dan ook mee dat een politieambtenaar het subtiele verschil tussen die mededelingen op adequate wijze aan een verdachte kan uitleggen.

7.3. In deze zaak is er evenwel een hoog oplopende discussie ontstaan tussen verzoeker en de politieambtenaren, waaruit kan worden afgeleid dat de politieambtenaren er niet in zijn geslaagd verzoeker het verschil tussen die mededelingen uit te leggen. Daar waar de politieambtenaren stellen dat de oorzaak daarvan is gelegen in het feit dat verzoeker niet openstond voor hun uitleg, hadden ze dit met de nodige tact en zelfbeheersing moeten oplossen. Nu de politieambtenaren daarentegen hebben geroepen 'en nu houd je je bek', moet worden geconcludeerd dat er is gehandeld in strijd met het vereiste van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond is gegrond ten aanzien van:

het staande houden, wegens schending van het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming;

het geweldgebruik en het fouilleren, wegens schending van het recht op onaantastbaarheid van het lichaam;

het doorzoeken van de auto, wegens schending van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;

de bejegening, wegens schending van het vereiste van correcte bejegening.

Onderzoek

Op 20 maart 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer A. te Den Haag, met een klacht over een gedraging van ambtenaren van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond. Nadat op 11 juni 2003 en 3 juli 2003 door de heer A. aanvullende informatie was verstrekt, werd naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond (de burgemeester van Rotterdam), een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. De betrokken ambtenaren maakten van deze gelegenheid geen gebruik.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Rotterdam over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoeker, korpsbeheerder en betrokken ambtenaren K. en Ko. gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Verzoeker beklagde zich bij brief van 25 mei 2002 bij het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond over de wijze waarop twee ambtenaren van dat korps zich op 25 mei 2002 tegenover hem en een medepassagier hadden gedragen. In die brief schreef verzoeker onder meer:

"Ik, A., eigenaar van bakkerij X was aan het werk de betreffende zaterdag. Wegens verbouwingen aan de inboedel van de bakkerij, ben ik in het bezit van lasapparatuur en enkele benodigde gereedschappen. Die zaterdag reed ik in de auto van mijn broer A2. (...). Deze heb ik met toestemming meegekregen voor werkzaamheden. Ik ben omstreeks 15.15 uur gebeld om onze klusjesman af te halen om enkele werkzaamheden te verrichten.

Nadat dhr P. (de klusjesman) was ingestapt zagen we een politiebusje in de straat. We rijden richting de bakkerij waarna dhr P. even wilden bellen vanuit een telefooncel op de hoek van de K.straat vanwege een tekort saldo op zijn mobiel. Intussen kreeg ik ook een telefoonoproep waarop ik de auto wilde parkeren. Op dit moment rijdt er een politiebusje voorbij (hetzelfde busje als eerder genoemd) die met piepende banden terugrijdt en ons de pas afsnijdt.

(...)

De twee agenten stapten razend snel en op een zeer bedreigende manier uit het busje (...). We werden vanuit onze dode hoek benaderd. Hierbij deed ik mijn raam open om te vragen wat er aan de hand was. De agent vroeg op een schreeuwerige toon de papieren van de auto (...). De autopapieren had ik de agent overhandigd, maar ik had helaas mijn rijbewijs niet bij me.

Vrijwel tegelijk werd de portier van de bijrijder geopend waarna dhr P. op een indrukwekkende manier uit de auto werd gehaald. Hierna werd dhr P. gefouilleerd zonder enkele wijzing op zijn rechten. Ook dhr P. kon zich niet legitimeren op dat moment. Met name omdat de afstand waar we heen zouden gaan kort was had dhr P. geen legitimatie bij zich.

Op hetzelfde moment werd ik zonder dat er iets tegen mij werd gezegd uit de auto gesleurd. Dit gebeurde zonder uitleg en er was ook geen aanleiding voor de hardhandige behandeling. Ik had vermeld dat de auto van mijn broer was en dat ik er vandaag in reed met toestemming. Voordat ik mijn verhaal kon doen om de situatie te verhelderen werd mij gezegd dat ik de auto had gestolen en ik geen rijbewijs had. Hierna werd de auto ongevraagd doorzocht waar de agent de lasapparatuur vond. Direct na de vondst ben ik uitgemaakt voor een dief en dat het gereedschap inbraakgereedschap waren. We raakten in een discussie waar ik probeerde uit te leggen voor wat deze spullen dienden.

De discussie verliep op een hoge toon van beide kanten. De agent schreeuwde dat ik mijn bek moest houden. Ik bleef daarentegen netjes betreffende mijn taalgebruik, weliswaar op een hoge toon. Ik werd na de discussie hardhandig in het busje gezet, waarop de agent zijn zoektocht in de auto voortzette.

De zakken van dhr P. werden geleegd waarbij er enkele sleutels werden gevonden, waaronder een autosleutel. De sleutel werd gekenmerkt als, dat het ging om een dure auto en van gestolen afkomst. Wederom niet als verdachte verhoord maar per direct uitgemaakt voor een dief en wel voor de menigte. Vrijwel direct werd dhr P. beschuldigd van verduistering, heling, diefstal en inbraak. Met name omdat we op dat moment geen verklaring konden geven van de 100 spullen die we in de auto hadden. Grotendeels kwam dit door de shock die we hadden opgelopen vanwege het optreden van de agenten. Alles is bij de staandehouding alsnog verklaard.

(...)

Ik stelde voor om mijn broer te bellen ter bevestiging van de onschuld van de beschuldigingen die de agenten jegens ons maakten. Na de bevestiging was de opstelling van de agenten nog steeds zeer dreigend en agressief. Wetend dat er niets mis was met elk van de gevraagde gegevens waren ze nog steeds in hoogste staat van paraatheid. De situatie was niet veranderd. Er werden cynische opmerkingen gemaakt. We werden voortdurend geconfronteerd met leugens en zwaar onder druk gezet om iets te bekennen dat niet rechtmatig is.

Tijdens dit hele voorval vroegen we continu wat de aanleiding was voor de aanhouding (staandehouding). In het begin werd er niet geantwoord. Naarmate er 'verdachte spullen' werd gevonden kregen we allerlei verklaringen en beschuldigingen naar ons hoofd geworpen.

In de wijk waar het voorval plaatsvond is dhr P. wonende en zelf heb ik veel klanten en kennissen. Dit optreden van de agenten wat zeer onterecht was, heeft een denigrerende werking gehad en ons een slechte naam bezorgd in de buurt. Na drie kwartier zoeken naar overtredingen zijn we losgelaten. De beschuldigingen waren allemaal loos alarm. Ik wilde voor de valse beschuldigingen, het uitschelden en de hardhandige wijze van controle een excuus, maar kreeg daarvan in de plaats een dreiging dat ik nog een boete erbij zou krijgen. De agenten schreeuwden dat we moesten oprassen. De staandehouding verliep agressief en er werd continu geschreeuwd door de agenten. Zelfs bij het loslaten van ons.

(...)

De procedure die de agenten aanhielden was niet gegrond. (...) De reden van aanhouding werd om de haverklap omgezet in een andere reden. Zoals eerdere genoemde beschuldigingen. We zijn niet als verdachte behandeld maar per direct uitgemaakt voor dieven, helers, inbrekers, dealers, de eerder genoemde beschuldigingen.

(...)

Heel veel omstanders die ik heb herkend tijdens het voorval, hebben het hele voorval waargenomen. De verklaringen zullen volgen. Alle beschuldigingen en de grond waarop we staande zijn gehouden waren op niets gebaseerd. Er was geen doorzoekingbevel van de auto. Ook geen toestemming om ons te fouilleren. Ook geen reden betreffende de hardhandigheid.

(...)

Tijdens het voorval bij de staandehouding had ik mijn broer gebeld. Ik had in die shock mijn telefoon niet uitgezet. Een grote deel van het voorval is tevens gehoord door mijn broer. Verklaring volgt.

(...)

Volgens de agent was de aanleiding als volgt op een hiërarchische wijze: stelen van de auto, stelen van de autoradio, gebruiken van drugs, verkopen van drugs, niet in het bezit zijn van een rijbewijs, in het bezit zijn van diefstalgereedschap, dat wij dieven zijn, helers zijn, inbrekers zijn en verduisteraars zijn. Geen van alle directe beschuldigingen klopten achteraf.

Gezien de externe factoren die de agenten direct kunnen oppikken om de ernst van de situatie te bepalen, moesten ze direct gekalmeerd zijn. De auto stond op stationair (aan), we hadden onze telefoons in onze handen, er was geen geur dat er gerookt werd en geen direct verband en geen aanleiding voor directe beschuldiging van iets. De hardhandige wijze van agenten was niet gebaseerd op de geziene feiten, maar meer emotioneel. Naarmate het onderzoek en doorzoeking voortzette, bleven de agenten gefrustreerd en agressief. De agenten bleven schreeuwen dat we inbraakgoederen in ons bezit hadden en dat we dieven waren. Deze beschuldigingen en ondervraging gebeurde niet in een gesloten ruimte of in de auto maar voor de menigte. De beschuldiging gebeurde niet in de vorm, dat we alleen maar verdacht waren en een onderzoek lopend was. Er werd veel druk gezet door de op ons geschoven leugens dat we zouden moeten bekennen volgens de agenten. We zijn voor schut gezet voor de menigte en hebben niet kunnen gebruik maken van ons recht op privéhouding van onze persoonlijkheden. Met name de snelle en ruige ondervraging en beschuldiging op straat. Nadat we meerdere malen op de werkwijze van de politie hadden gewezen werden we hardhandig in het busje geduwd voor de voortzetting van de aantijgingen jegens ons. Vanaf dit moment raakte ik ook geïrriteerd en heb tegen de agenten geschreeuwd, maar ik bleef correct Nederlands praten zonder aantijgingen en gescheld. De agenten daarentegen niet."

2. De chef van het district Rotterdam-Centrum reageerde bij brief van 23 januari 2003 op de door verzoeker ingediende klacht. In die brief deelde de districtschef onder meer mee:

"U heeft aangegeven dat de politiemedewerkers (...) bij uw voertuig stopten en u op een dreigende wijze (...) benaderden. Tevens zou u zich door de toon waarop zij u aanspraken geïntimideerd hebben gevoeld, zou u met geweld uit de auto zijn gehaald en zouden zij u onrechtmatig gefouilleerd en uw voertuig doorzocht hebben.

(...)

(Er; N.o.) is gebleken dat u geen bescheiden kon overleggen waarmee uw identiteit en het rechtmatig bezit van de auto kon worden vastgesteld. Op grond hiervan is een fouillering ter vaststelling van uw identiteit te rechtvaardigen. In uw geval leverde dit slechts een autosleutel op bij uw rijder, die daar op dat moment geen verklaring over kon geven. Vervolgens werd door de politiemedewerkers gereedschappen en een tas met goederen waargenomen, welke herkend werden als 'inbrekerswerktuigen'. Op hun vragen kon of

wilde u beiden geen duidelijkheid verschaffen over de herkomst van die goederen.

Volgens de politiemedewerkers stelden zij vervolgens, met uw toestemming, een onderzoek in de auto in. Daarbij is u medegedeeld dat zij de herkomst van de auto en de goederen wilden vaststellen. Uiteindelijk is na contact met de rechtmatige eigenaar van de auto en uw beider verklaringen de zaak voldoende helder geworden voor de politiemedewerkers, waardoor u niet aangehouden behoefde te worden. De politiemedewerkers ontkennen geweld tegen u gebruikt te hebben, aangezien u ter plaatse voldoende coöperatief was.

(...)

Gezien het bovenstaande kom ik tot de conclusie dat de politiemedewerkers rechtmatig en proportioneel hebben opgetreden. Ik acht uw klacht ten aanzien van beide klachtpunten dan ook **ongegrond.**"

B. Standpunt verzoeker

1. Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder Klacht.

2. Verzoeker stuurde bij brief van 28 februari 2003 in aanvulling op zijn standpunt een schriftelijke verklaring van zijn broer A2. De heer A2. schrijft in die verklaring onder meer:

"Zaterdag 25-05-2002 (...) ben ik gebeld door een agent i.v.m. een staandehouding. De agent stelde mij een aantal vragen. Hij vroeg of mijn broertje met toestemming de auto (...) had meegenomen en of hij in bezit was van een rijbewijs. Ook vroeg hij of een tas met 'inhoud' van mij was. Ik antwoordde dat mijn broertje met rijbewijs toestemming had en dat ik niet wist of de tas van mij was of niet. Want er lagen een heleboel spullen in de auto. Hierna werd het gesprek beëindigd, maar de zaktelefoon bleef aanstaan. Hier hoorde ik de agent tekeergaan. Hij zei: 'Hou je bek en die inbrekersspullen zijn van jullie' en hij bleef schreeuwen."

3. Voorts stuurde verzoeker bij brief van 20 maart 2003 in aanvulling op zijn standpunt een schriftelijke verklaring van getuige S. De heer S. schrijft in die verklaring onder meer:

"Zaterdag 25-05-2002 (...) liep (ik; N.o.) naar mijn auto en onderweg zag ik twee agenten twee mannen fouilleren. Normaal loop ik door, maar wat mij opviel was het agressieve gedrag van de agenten tegenover de twee mannen. Ze schreeuwden dat ze inbrekers, helers en dieven waren. Ik vond het nogal vreemd aangezien je iemand niet zomaar mag beschuldigen zonder bewijs hiervoor te hebben. Wat me ook opviel is dat ze allerlei spullen uit de auto haalden. Wegens het gedrag van de twee agenten wilde ik mijn verklaring afleggen."

C. Standpunt KORPSbeheerder

1. De beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond deelde bij brief van 14 augustus 2003 aan de Nationale ombudsman onder meer mee:

"ad 1: de standhouding

De betrokken politieambtenaren verklaren nabij een kruising een personenauto te hebben waargenomen die - buiten de parkeervakken - stilstond. De motor draaide nog en de twee inzittenden zaten wat door verbalisanten wordt omschreven als 'te rommelen'. Gezien de aanhoudende klachten en het meldingspatroon in die omgeving vermoedden zij drugsgebruik of diefstal uit/van de auto.

(...)

Eenmaal bij het voertuig bleek de bestuurder niet op eerste vordering een geldig rijbewijs te kunnen overleggen en niet te beschikken over kentekenbewijs deel I. Dit feit rechtvaardigt naar mijn oordeel dat een nader onderzoek werd ingesteld. Tegen die achtergrond vind ik dat de betrokken ambtenaren juist hebben gehandeld door beide betrokkenen staande te houden. Ik acht de klacht op dit onderdeel niet gegrond.

ad 2: hardhandig uit de auto trekken

Met betrekking tot het hardhandig uit de auto trekken, staan de visie van klager en die van de betrokken politieambtenaren lijnrecht tegenover elkaar: Eén der verbalisanten spreekt over het feit dat hij klager en diens passagier heeft gevraagd de motor uit te zetten en uit de auto te stappen. Klager en diens medepassagier daarentegen melden beiden hardhandig uit de auto te zijn getrokken.

Daarbij zij aangetekend dat in het gesprek dat onmiddellijk na het incident gehouden wordt aan het bureau onder leiding van de chef van dienst, de heer D., klager geen melding deed van het feit dat de politieagenten geweld zouden hebben gebruikt.

Alhoewel ik de lezing op de feiten van de politiemedewerkers aannemelijker vind, ook tegen de achtergrond van het verdere verloop van het incident, concludeer ik dat de werkelijke toedracht op dit punt niet meer is vast te stellen. Ik onthoud mij derhalve met betrekking tot dit klachtonderdeel van een oordeel.

ad 3: foullering

Klager noch diens passagier kon een geldig legitimatiebewijs tonen. Zoals ik reeds stelde onder ad 1.), was er naar mijn oordeel gegeven de context alle aanleiding een nader onderzoek in te stellen naar de identiteit van klager en diens passagier. Een dergelijk onderzoek kan zich richten op de kleding van de verdachte of op voorwerpen die hij bij zich draagt of met zich meevoert, bijvoorbeeld handtas, koffer, rugzak of persoonlijke bagage in de auto. In beide gevallen is het onderzoek met name gericht op het vinden van

gegevensdragers waaruit de (juiste) identiteit kan blijken. Ik acht de klacht op dit punt ongegrond.

ad 4: onderzoek van de auto

Ook op dit punt is sprake van strijdige opvattingen. De politiemedewerkers stelden dat zij, met toestemming van de klager, een onderzoek in de auto instelden. Dit onderzoek diende drie doelen:

1. een nader onderzoek naar de identiteit;
2. een nader onderzoek naar de herkomst van het voertuig c.q. de vraag of klager rechtmatig van dit voertuig gebruik maakte;
3. een nader onderzoek van de goederen die zich in het voertuig bevonden.

Tevens was er nog steeds de verdenking van het bezit/gebruik van verdovende middelen. Ook het feit dat de rijder bleek te beschikken over een autosleutel van een duur type Volvo die volgens hem toebehoorde aan 'een vriend waarvan hij de naam niet wist', gaf voeding aan de verdenkingen van de betrokken agenten jegens klager en diens rijder.

Naar mijn oordeel was een nader onderzoek alleen al geïndiceerd op basis van het feit dat de identiteit van klager en diens rijder nog niet kon worden vastgesteld. Maar ook in het feit dat klager en diens rijder geen mededeling konden of wilden doen over de herkomst van de goederen, waaronder een aantal gereedschappen die zich lenen als inbrekerswerktuig, zie ik tegen de achtergrond van de situatie voldoende aanleiding het onderzoek voort te zetten.

Klager en diens rijder verklaren dat het onderzoeken van het voertuig zonder hun toestemming plaatsvond. Ook op dit onderdeel laat de werkelijke toedracht zich niet meer achterhalen. Ik constateer echter dat zelfs indien de betrokken politiemedewerkers geen toestemming zouden hebben gevraagd, het nader onderzoek naar de identiteit rechtmatig was. Derhalve acht ik dit klachtonderdeel ongegrond.

ad 5: onheuse en agressieve bejegening

Ook hier lopen de verklaringen van klager en diens rijder enerzijds en die van de politie scherp uiteen. Beide partijen geven aan dat het gesprek op hoge toon verliep, maar vinden van zichzelf dat zij steeds netjes en correct zijn gebleven. De betrokken medewerkers geven tevens aan dat zij de opstelling van klager en diens rijder voldoende coöperatief achtten.

Normaliter onthoud ik mij van een oordeel als de visies zo divergeren. Deze casus vormt daarop geen uitzondering.

Niettemin merk ik op dat in dit geval de door klager naar voren gebrachte lezing op de feiten mij niet als waarschijnlijk voorkomt. Als de door klager geschetste visie op de feiten juist zou zijn, zou het incident hoogst waarschijnlijk anders zijn afgelopen.

Indien de zaak zodanig geëscaleerd zou zijn als klager beschrijft, zouden hij en zijn passagier zijn overgebracht naar het bureau, teneinde daar het onderzoek voort te zetten. In plaats daarvan nemen de betrokken medewerkers de moeite om vanaf locatie contact op te nemen met de eigenaar van het voertuig. Evenmin doen zij extra moeite om de bijrijder, die gesignaleerd stond, onder te brengen in de cel. Er was op dat moment binnen de regio geen celruimte beschikbaar, maar met enige moeite was in de aanpalende regio's ongetwijfeld nog een cel te vinden geweest. En ten slotte wordt er zelfs geen verbaal uitgeschreven voor het feit dat de bestuurder niet beschikte over de vereiste bescheiden.

In combinatie met de verklaring van de chef van dienst, de heer D., die verklaarde dat klager ook nog op het bureau zeer geëmotioneerd was en hem op agressieve toon toesprak, acht ik de lezing van de politie voor waarschijnlijker.

Ik kan mij voorstellen dat klager en diens bijrijder geschrokken waren van de doortastende wijze waarop de politiemedewerkers het voertuig van klager hebben benaderd. Ik kan mij tevens voorstellen dat het voor klager en diens bijrijder niet prettig was, te worden staande gehouden in een omgeving waar zij bekenden hebben. Ook het feit dat door de politiemedewerkers op z'n minst is gesuggereerd dat er verdenkingen bestonden tegen klager en diens bijrijder, kunnen de emotionele balans ontwrichten. Ik betreur het dat het politieoptreden een dergelijke impact heeft gehad, maar dat neemt niet weg dat ik het optreden als geheel gerechtvaardigd acht."

2. De beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond stuurde bij zijn brief van 14 augustus 2003 een afschrift van de rapportage die een medewerker van dat korps heeft opgemaakt naar aanleiding van de door verzoeker ingediende klacht. Die rapportage houdt onder meer in:

"Klachtonderhoud met verbalisant K. op 30 september 2002

Op maandag 30 september 2002 besprak rapporteur het voorval en de klachtpunten met verbalisant K. Zijn weergave was als volgt:

'Op genoemde dag en tijdstip bevond ik mij samen met collega Ko. in een dmv ten behoeve van de Directe Hulpverlening. (...) Bij het passeren van de kruising met de K.straat zagen wij nabij de kruising een personenauto op de weg staan, buiten de aangegeven parkeervakken. Het viel ons op dat er twee personen in zaten te 'rommelen' en dat de motor nog draaide. Ko. reed hierop achteruit terug en stopte achter deze auto. Gezien de aanhoudende klachten in die omgeving vermoedden wij dat het hier ging om mogelijke drugsgebruik of autodiefstal. Nadat wij uitgestapt waren ter controle, naderden

wij het voertuig aan beide zijden op de voorgeschreven wijze. (...) Ik zag dat het om twee onbekende manspersonen ging. Hierop sprak ik de bestuurder aan, vroeg naar zijn rijbewijs en kentekenbewijs. Ik zag dat bestuurder geschrokken en tegelijkertijd angstig reageerde en tegen mij zei dat hij niets bij zich had. Hierop vroeg ik hem de motor uit te schakelen en uit het voertuig te stappen. Dat deed hij ook met tegelijkertijd de vraag waarom hij werd aangehouden. Ik deelde mee dat hij niet aangehouden was, maar dat we wilden controleren of alles in orde was. Op mijn vragen deelde hij mede dat de auto op naam van zijn broer stond en dat hij die geleend had. Ter vaststelling stelde ik vervolgens een onderzoek aan de kleding in. Hetzelfde werd door Ko. gedaan ten opzichte van de bijrijder. Er werd niets ter zake dienende aangetroffen. Alleen bij de bijrijder een autosleutel, behorende bij een Volvo aangetroffen. In de auto zagen wij diverse gereedschappen en apparatuur liggen. Op onze vragen antwoordden beiden niets van de goederen te weten. Door ons werd inderdaad de opmerking gemaakt dat dit inbrekerswerktuigen konden zijn. Met toestemming van bestuurder een onderzoek in de auto ingesteld. Naderhand begon bestuurder zich geïrriteerd te gedragen en bleef maar vragen of hij verdacht werd van inbraak of diefstal. Ik gaf hem aan dat dat nog niet het geval was, maar dat we nog steeds niet wisten met wie wij te doen hadden. Tevens dat het ons bevreemde dat geen van beiden een verklaring konden geven over de goederen in hun auto. Hierop nam ik op verzoek van de bestuurder telefonisch contact op met zijn broer. Deze deelde mij mee dat de auto rechtmatig in gebruik was bij zijn broertje, maar dat hij niets afweet van de aangetroffen goederen in de auto. Hierop deelde ik de bestuurder mee dat ze met een betere verklaring moeten komen. Aangezien er een toeloop ontstond van mensen, hebben wij beiden betrokkenen verzocht in onze dmv plaats te nemen. Vervolgens trokken wij de opgegeven personalia na via het Politieherkenningssysteem. (...) Onderwijl probeerde de bestuurder steeds de discussie met ons aan te gaan. Hij vond dat wij hun zomaar als verdachten hadden aangemerkt. Hem telkenmale tot kalmte gesommeerd en geprobeerd de verdachte omstandigheden uit te leggen. Nadat zij een aannemelijke verklaring hadden gegeven over de auto, de gereedschappen en de autosleutel mochten zij hun weg vervolgen. Bestuurder bleef zich agressief gedragen en gaf aan een klacht te zullen indienen. (...)

Klachtonderhoud met klager de dato 19 december 2002

Door rapporteur is de klachtprocedure kort uiteengezet, vervolgens gaf klager een nadere toelichting op zijn klacht, waarna de klachtpunten werden besproken.

(...)

Klager geeft aan dat hij inderdaad buiten de parkeervakken met draaiende motor stond. Hij zou daar net gestopt zijn, aangezien P. namelijk gebruik wilde maken van de daar aanwezige telefooncel. Hij zag via zijn achteruitkijkspiegel het politiebusje (...) oversteken. Kort daarop hoorde hij een auto met gierende banden achter hem stoppen en zag dat het dezelfde politiebus was. Via de spiegel zag hij de beide medewerkers (...) naar zijn auto

toelopen. Hierop deed hij zijn portierraam open, aangezien hij begreep dat ze voor hun kwamen. Daarna werd hem toegeschreeuwd dat hij zijn papieren moest laten zien. Toen hij de autopapieren wilde overhandigen, deed hij zijn portier open om uit te stappen. Hierop werd hem toegeschreeuwd dat hij moest blijven zitten. Vervolgens werd op dezelfde toon gevraagd naar zijn rijbewijs. Hij voelde irritatie opkomen, maar antwoordde op een beheerste manier dat hij die niet bij zich had. Verder deelde hij mee dat hij de auto van zijn broer geleend had. Plotseling werden hij en P. uit de auto gesleurd, tegen de auto gezet en vervolgens gefouilleerd. Tijdens dit gebeuren hoorde hij een van de politiemedewerkers zeggen dat de auto gestolen kan zijn. Bij P. werd een autosleutel van een ander auto aangetroffen en werd hij door een van de politiemedewerkers beschuldigd van diefstal, heling of inbraak. Zij waren beiden zo overrompeld en verbijsterd dat zij op dat moment dichtsloegen. Vervolgens ging een van de agenten de auto zonder zijn toestemming doorzoeken. Hij hoorde de andere agent zeggen dat er een tas met inbrekersgereedschap op de achterbank lag. Toen hem werd gevraagd van wie de spullen waren, was hij nog steeds verbijsterd en kon hij geen verklaring hierover geven. P. verklaarde op hun vragen dat de goederen niet van hem waren. Hierop werd hij uitgemaakt voor dief of inbreker. Intussen zag hij dat er zich verschillende omstanders en nieuwsgierigen ter plaatse hadden gevoegd. Nadat hij over de schrik/shock heen was probeerde hij de politiemensen alsnog een verklaring te geven en aan te tonen dat er niets aan de hand was. De agenten bleven echter bij hun beschuldigingen en wuifden elke verklaring weg met een cynische opmerking. Hij had het idee dat zij hen onder druk wilde zetten om een belastende verklaring af te leggen. Er ontstond vervolgens een discussie tussen hem en de agenten in het bijzijn van alle omstanders. Hij bleef zo kalm mogelijk, maar hij zag dat de agenten agressief reageerden. Hierbij stelde hij hun voor om zijn broer, de eigenaar van de auto, maar te bellen. Dat wilden zij in eerste instantie niet. Vervolgens werden zij achterin het politiebusje geplaatst en werden hun namen genoteerd. Hij zag en hoorde dat een van de agenten via de portofoon het een en ander liet controleren. Intussen nam een van de agenten telefonisch contact op met zijn broer. Hierna deelden de agenten mee dat zijn broer ook niets afwist van de goederen (...). Hij gaf toen op rustige toon een verklaring over het een en ander. De agenten waren nog steeds agressief en hij had het gevoel dat ze toch iets zochten om hen aan te houden. In de discussie merkte hij op dat zij geen gelegenheid van hen hadden gekregen en dat zij niet op grond van de wet hadden opgetreden. Een van de agenten reageerde hierop door te zeggen dat zij de wet zijn. Hij merkte dat hij ook geïrriteerd raakte hierdoor, harde taal ging gebruiken en de situatie alleen maar grimmiger werd. Zij raakten hierop weer in discussie. Uiteindelijk mochten zij hun weg vervolgen.

(...)

Conclusie

Rapporteur stelt vast dat de feitelijke weergave door partijen op onderdelen wezenlijk verschilt. Klager geeft toe dat zijn gedrag uiteindelijk bepaald werd door het gevoel dat hij geïntimideerd, beledigd en niet serieus genomen werd door de medewerkers (...). Volgens de medewerkers waren klager en rijder tijdens de controle voldoende coöperatief, dat zij zelfs geen aanhouding overwogen hebben. Gebleken is dat de opgegeven redenen voor staande houden en doorzoeken voertuig door klager werden aangemerkt als onterechte/valse beschuldigingen aan zijn adres (...). Evenzo werd het doortastend optreden (...) als bedreigend, intimiderend en beledigend ervaren."

3. Voorts stuurde de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond bij zijn brief van 14 augustus 2003 een in het dag- en nachtrapport van de politie opgemaakte mutatie, waarin onder meer staat:

"Voertuig stond met inzittenden stil (...). Bij nadering politievoertuig reageerden inzittenden geschrokken. Eerste indruk was gebruik of dealen vdm, dan wel oneigenlijk gebruik voertuig. Voertuig stond foutief geparkeerd (binnen 5 meter hoek). A. en P. waren beiden niet in bezit van identiteitspapieren. A. kwam uit Den Haag. A. was niet in het bezit van rijbewijs en kentekenbewijs 1. In voertuig stond tas, waarvan inzittenden verklaarden niet te weten wie de eigenaar daarvan was. Met toestemming A. onderzoek tas. Tas bevatte inbrekerswerktuigen. Soort lasapparatuur, schroevendraaiers en steeksleutels, alsmede betonschaar. Onderzoek kleding verdachten op identiteitspapieren. Geen indent.papieren aangetroffen.

Personen in auto geplaatst. Personalia genoteerd. Voertuig en personen nage trokken. Kwamen beiden voor. (...) Voertuig adm in orde. Via mobiele telefoon A2. eigenaar voertuig gesproken. Hij wist dat A. het voertuig gebruikte. Wist eveneens niets van herkomst en inhoud tas af. P. bleek in bezit van autosleutel dure Volvo. Was volgens hem van vriend, waarvan hij de naam niet kende. Gegevens sleutels genoteerd; wordt nage trokken. Er zijn geen bekeuringen uitgereikt. Personen waren het overigens niet eens met het politieoptreden. Uitleg werd niet geaccepteerd."

D. Reactie verzoeker

Verzoeker reageerde bij brief van 21 september 2003 op het standpunt van de korpsbeheerder. In die brief merkte verzoeker onder meer op:

"Ad 1 de staandehouding

(...) Ik was (...) aan het inparkeren de betreffende dag. Vervolgens is mijn vraag dan ook wat 'rommelen' inhoudt. Is het toegestaan dat elke agent iedereen zomaar lastig valt omdat er zogenoemd gerommeld wordt.

(...)

Betreffende de aanwezige papieren kan ik het volgende vermelden. Het is onwaarschijnlijk dat er verwacht wordt om deel I in de auto te bewaren. Bij een eventuele diefstal van de auto met deel I erbij, hebben wij een probleem. Echter was deel II van de auto *wel* beschikbaar en deze had ik overhandigd. Als het zozeer ging om de identiteit te achterhalen, moesten de agenten mij bij wantrouwen meenemen naar het bureau. Mocht er een nader onderzoek nodig zijn, moet deze aangekondigd worden dat er bijvoorbeeld in mijn zakken gegravid zal worden. Dit was niet het geval. Er werd direct in mijn zakken gekeken en er werd zelfs geschreeuwd waar het *vuurwapen* lag. Een te noemen papier controle.

Mocht u het fouilleren versterken met de onderbouwing dat het om opiumcontrole ging, moet hier eveneens een aankondiging voorkomen, met een goede aanleiding. De auto werd bediend met de originele sleutels. Er was geen sprake van bepaalde geuren dat te maken heeft met drugs. Ik vind de uitleg betreffende de aanleiding mager. Eveneens het geval om terug te vallen op het niet aanwezige deel I in de auto.

Ad 2 hardhandig uit de auto trekken

Zoals ik al eerder heb vermeld zijn er op het bureau geen schriftelijke aantekeningen gemaakt. Hoe kunnen we zonder aantekeningen ervan uitgaan, dat ik geen melding heb gegeven betreffende de hardhandigheid. Gezien het verloop van de zaak is het juist wel als waarschijnlijk te achten dat er hardhandig is gehandeld. (...)

(...)

Ad 3 fouillering

(...)

De betreffende dag werd er geen aankondiging gedaan waar het om ging. De agenten begonnen direct met fouilleren. Overigens mag er niet zomaar in tassen en zakken gekeken worden met name *in* de auto. Het is ook niet gepast om een identiteitscontrole uit te voeren in een andermans auto. De auto was geleend. Voor het doorzoeken van de auto wordt er achteraf beweerd dat het om opiumcontrole ging. Geheel anders dan de aanleiding, namelijk verkeersovertreding tot diefstal van de auto. Toen deze overstap destijds niet klaar gespeeld werd, zijn de agenten overgegaan opdat er toestemming was verleend door bestuurder. Dit was nooit het geval geweest.

Fouilleren op basis van verdachte voorwerpen was eveneens niet het geval. Nadat we werden gefouilleerd werd er gerommeld in de auto waar men zogenaamd spullen hadden gevonden. Verdenking op verdachte voorwerpen is dus *na* de fouillering gebeurd. Overigens wordt er pas gefouilleerd als men naar het bureau vervoerd wordt en plaatsneemt in de auto. Hier gelden duidelijke regels voor, ook in Rotterdam.

Het is ook vreemd dat er tijdens de fouillering wordt geschreeuwd waar het vuurwapen ligt. Het was toch een identiteitscontrole. Dit zijn aspecten die de aanleiding voor vervolg onderzoek tenietdoen. Er was dus simpelweg geen reden om te fouilleren en de auto door te zoeken. Het vervolg onderzoek moet toch ergens stoppen. Volgens de brieven van de politie mag er zodoende doorgezocht worden tot we een ons wegen.

(...) Ook hebben agenten toestemming nodig voordat ze mogen fouilleren en de auto mogen doorzoeken. Uiteraard tot dat er genoeg aanleiding ervoor is (heterdaad). Een verkeersovertreding is hier geen aanleiding voor.

Ad 4 onderzoek van de auto

De aanleiding is in beginsel niet voldoende omdat ik de betreffende dag wilde inparkeren. Het is niet waarschijnlijk te achten dat ik de auto wilde stelen met de originele sleutels in het contact. Er was geen aanleiding op gebruik van drugs omdat wij geen van beiden roken. Ook ruik je direct als er gerookt is in de auto. Er waren zelfs geen sigaretten te bekennen. Deze signalen moesten gezien worden in plaats van druk bezig te zijn met het beoordelen en veroordelen ter plaatse.

(...) Als er destijds een identiteitscontrole was wil ik graag weten waarom er over een schlemielen sleutel is gediscussieerd en waarom telkens het opiumcontrole naar voren wordt gebracht. Er werd continu gezocht naar een verklaring of een overtreding die wij zouden moeten bekennen. Dit is duidelijk te zien bij de gegeven verklaring om de handelingen goed te keuren. Waar waren de agenten naar op zoek?

Mocht de verdenking zo sterk geweest zijn, moesten de agenten ons direct naar het bureau vervoeren. Omdat er geen duidelijkheid was over de aanleiding en handelen door de agenten werd deze gok niet gewaagd. De vraag is dan ook of deze handelingen en beschuldigingen zomaar tegen iedereen en voor iedereen op straat, gemaakt kunnen worden. Hier gelden in Rotterdam ook procedures voor.

Ad 5 onheuse en agressieve bejegening

Ik neem aan dat de geachte klachtenbehandelaar over enkele zinnen heen heeft gelezen betreffende het volgende. Degene die de moeite nam om contact op te nemen met de eigenaar van de auto was *ikzelf*. Deze extra moeite dat gepaard ging om geen boete uit te schrijven is voor eigen belang geweest. Als er namelijk een boete uitgeschreven zou worden, waren al deze handelingen gebaseerd op een verkeersboete (verkeerscontrole). Maar het ging natuurlijk hiërarchisch opgebouwd om het volgende: verkeersovertreding, stelen van de auto, stelen van de autoradio, identiteitscontrole, opiumcontrole en in het ergste geval vuurwapenbezit.

De visies divergeren en er is een oordeel gegeven op basis van de goedschiks verrichte handelingen door de agenten. Het oordeel op dit punt is subjectief van aard omdat in elke

verklaring staat, dat ik degene was die moeite deed om de situatie te verhelderen en niet de agenten. Betreffende de verklaring van de chef in dienst kunt u lezen in ad 2. (...) Ik wil u erop attenderen dat er tegenstrijdigheden te vinden zijn in de verklaringen. Er is dan ook een oordeel geveld dat gebaseerd is op deze tegenstrijdigheden."

E. Reactie KORPSbeheerder

De beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond reageerde bij brief van 24 maart 2004 op een aantal door de Nationale ombudsman gestelde vragen. In die brief schreef de korpsbeheerder onder meer:

"In uw brief stelt u dat ik in mijn eerdere brief over deze kwestie er geen blijk van heb gegeven de twee door de heer A. aangeleverde getuigenverklaringen in mijn oordeel te hebben betrokken. Het is mij gebleken dat de klachtbehandelaar van het district bij de behandeling van de klacht, om niet traceerbare redenen niet de beschikking had over de bedoelde getuigenverklaringen. Deze waren derhalve ook niet in mijn oordeel betrokken.

U vraagt mij of ik alsnog aanleiding zie om op basis van deze getuigenverklaringen, mijn eerdere oordeel (dat luidde dat ik de visie van de politie aannemelijker vind), bij te stellen. Ik vind het onjuist, dat om welke reden dan ook, de getuigenverklaringen niet zijn nagetrokken. In tegenstelling tot mijn eerdere stelling moet ik thans vaststellen dat het vanwege de tegenstrijdige visies op de gebeurtenissen niet mogelijk is om een oordeel te geven ten aanzien van dit onderdeel van de klacht. Nu blijven er duidelijk divergerende visies bestaan met betrekking tot het incident. Ik onthoud mij derhalve op dit punt van een oordeel.

Met betrekking tot de andere zes door u geformuleerde vragen, heb ik mij laten informeren door één van de betrokken politiefunctionarissen.

1. De heer A. en diens passagier werden staande gehouden terwijl zij zich nog in hun voertuig bevonden.
2. De concrete verdenking was openlijk gebruik drugs en/of diefstal van een voertuig.
3. Deze verdenking was gerezen door de wijze waarop de heer A. en diens passagier in het voertuig zaten. Zij zaten namelijk enigszins voorovergebogen, de hoofden gericht naar het midden van de voorzijde van het voertuig. Derhalve werd het voor mogelijk gehouden dat zij handelingen verrichtten die verband hielden met (de voorbereiding op) het gebruik van drugs. De betrokken politieambtenaren hielden de mogelijkheid voor reëel dat zij van doen hadden met drugsverslaafden, waarbij het bezit van de auto vervolgens het vermoeden van diefstal opriep. De verdenking van diefstal werd gevoed omdat desgevraagd geen identiteitsbewijs en autopapieren werden overlegd, waaruit het rechtmatige bezit kon worden vastgesteld.

4. De heer A. en diens passagier werden gefouilleerd ter vaststelling van hun identiteit op basis van artikel 55b WvSv. Tevens was de verdenking voor openlijk gebruik en oneigenlijk gebruik voertuig nog steeds aanwezig.

5. De fouillering gebeurde op de plaats van staandehouding op een naar het oordeel van de betrokken ambtenaren discrete wijze. De politieambtenaar in kwestie verklaart zich niet te herinneren dat er op dat moment publiek aanwezig was. Vanuit praktisch oogpunt leek het de betrokken ambtenaren niet zinvol de heer A. en diens passagier eerst over te brengen naar het bureau. Dit is niet conform lid 3 van artikel 55 WvSv.

6. Er is geen proces-verbaal opgemaakt van de fouillering, gerelateerd aan het onderzoek inzake de identiteit. De betrokken politieambtenaar verklaart niet op de hoogte te zijn geweest van het feit dat zulks op grond van lid 4 artikel 55 WvSv verplicht is, indien de fouillering op straat plaatsvindt. De fouillering is wel vastgelegd in het bedrijfsprocessensysteem XPOL en gemeld bij de chef van dienst.

In kan niet anders dan concluderen dat het onderzoek naar de klacht niet voldoet aan de kwaliteitseisen die we als korps hoog in het vaandel hebben staan. Ook de wijze waarop aan uw verzoek om nadere informatie tegemoet is gekomen, heeft mijns inziens te veel tijd in beslag genomen, hetgeen ik betreur."

F. VERKLARINGEN GETUIGE en Betrokken ambtenaren

1. De heer S. verklaarde op 21 april 2004 tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman onder meer:

"Ik kan mij nog herinneren dat ik op 25 mei 2002 samen met een vriend van mij in Rotterdam was. Op een gegeven moment zag ik twee politieambtenaren bij een auto staan. Ik liep in eerste instantie door, tot mijn vriend riep dat ze iemand uit de auto trokken. Toen ik mij omdraaide zag ik die twee politieambtenaren en twee mannen bij de auto staan. Ik heb zelf niet gezien dat die twee mannen uit de auto zijn getrokken. Ik hoorde de politieambtenaren op dat moment tegen de mannen roepen dat ze moesten blijven staan. De politieambtenaren begonnen vervolgens op luide toon tegen de mannen te praten en op een gegeven moment zelfs te schreeuwen. Ik hoorde de politieambtenaren daarbij tegen de mannen roepen dat ze junkies waren en dieven. Wat mij opviel was dat de twee mannen rustig bleven. Ze begonnen niet terug te schreeuwen, maar probeerden gewoon met de twee politieambtenaren te praten. Ik hoorde de politieambtenaren echter tegen de mannen roepen dat ze hun bek moesten dichthouden.

Ik kan mij niet meer herinneren hoe het verder verliep. Ik weet alleen nog dat een van de mannen na afloop op mij en mijn vriend afkwam. Hij zei dat hij een klacht ging indienen tegen de twee politieambtenaren en vroeg of wij wilden getuigen. Mijn vriend gaf aan daar geen trek in te hebben. Ik zei tegen de man dat ik wel wilde getuigen. Ik vond het grove

taalgebruik van de politieambtenaren namelijk niet gepast en vond het ook niet terecht dat ze die mannen zomaar voor van alles hadden uitgemaakt. Die man heeft mij later een formulier toegestuurd. Ik heb op dat formulier mijn verhaal gezet en dat ondertekend teruggestuurd naar die man."

2. De heer K., ambtenaar van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond, verklaarde op 6 juli 2004 tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman, onder meer:

"Op 25 mei 2002 had ik samen met mijn collega, de heer Ko., dienst in het centrum van Rotterdam. Op een gegeven moment reden we in onze surveillancewagen voorbij een stilstaande auto. In die auto zag ik twee mannen voorovergebogen zitten. Ik vertrouwde het niet en kreeg het gevoel dat de mannen zaten te gebruiken in die auto of dat de auto gestolen was. Mijn collega had kennelijk hetzelfde gevoel, want hij stopte en reed terug naar die auto.

Bij de auto aangekomen sprak ik de bestuurder aan en vroeg hem om de autopapieren. Ik vertelde hem daarbij wat mijn vermoedens waren. De bestuurder voelde zich gelijk aangesproken. Hij reageerde fel naar mij toe en vroeg waarom ik hem voor dief uitmaakte. Ik antwoordde dat ik hem niet voor dief uitmaakte en probeerde hem dat uit te leggen, maar daar wilde hij niet naar luisteren. Hij bleef mij steeds onderbreken en draaide alles wat ik zei direct om. Toen ik bijvoorbeeld wees op de tas met gereedschap die achter in de auto lag en zei dat het mogelijk inbrekerswerktuigen waren, zei hij dus gelijk weer dat ik hem voor dief uitmaakte. Er was echt geen gesprek met hem te beginnen.

Omdat de bestuurder geen papieren kon overleggen heb ik hem op straat gefouilleerd aan zijn kleding. Ik was er op dat moment niet van op de hoogte dat een dergelijke fouillering eigenlijk niet in het openbaar hoort plaats te vinden en dat er proces-verbaal van moet worden opgemaakt. Omdat ook de fouillering niets opleverde zijn de bestuurder, zijn rijder, mijn collega en ik in de surveillancewagen gestapt om uit te zoeken wie de eigenaar van de auto was. We hebben toen telefonisch contact gehad met de broer van de bestuurder, die de eigenaar van de auto bleek te zijn.

In de surveillancewagen wilde de bestuurder ook niet luisteren naar de uitleg van mijn collega en mij over het politieoptreden, en bleef hij ons maar onderbreken. Mijn collega heeft toen op een gegeven moment zoiets gezegd als 'en nu hou je je bek'. Dat was echt nadat de bestuurder ons al een keer of tien had onderbroken. Toen bleek, dat met de auto alles in orde was, hebben we de twee mannen laten gaan. We hebben daarbij geen proces-verbaal tegen de bestuurder opgemaakt voor het niet bij zich hebben van de autopapieren, en ook niets gedaan met een openstaande boete die op naam van de rijder stond.

U vraagt mij of ik de bestuurder op een hardhandige wijze uit de auto heb getrokken. Nee, dat heb ik niet gedaan. Daartoe was ook geen aanleiding. De bestuurder was niet agressief, maar alleen verbaal vervelend. U vraagt mij of ik de bestuurder bij het uitstappen heb beetgepakt. Ik kan mij niet herinneren dat ik hem heb beetgepakt. Als dat al is gebeurd, dan heb ik dat gedaan om de bestuurder te helpen of te begeleiden bij het uitstappen. Ik heb op dat moment zeker niet aan de bestuurder getrokken."

3. De heer Ko., ambtenaar van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond, verklaarde op 9 juli 2004 tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman onder meer:

"Ik kan mij de zaak waarover de heer A. heeft geklaagd niet herinneren. Uit de formulering van de klacht begrijp ik dat het gaat om een staandehouding die op 25 mei 2002 heeft plaatsgevonden. Dat gegeven zegt mij echter niets.

U deelt mij mee dat mijn collega, de heer K., recentelijk een verklaring heeft afgelegd.

U houdt mij voor dat mijn collega daarbij onder andere heeft verteld dat de bestuurder niet wilde luisteren naar de uitleg van ons beiden over het politieoptreden en dat ik toen, nadat de bestuurder ons beiden al een keer of tien had onderbroken, zoiets heb gezegd als 'en nu hou je je bek'.

Ook dat gegeven roept geen herinneringen bij mij op. Ik kan mij de zaak echt niet meer voor de geest halen. Ik wil wel zeggen dat het woord 'bek' niet echt mijn stijl is. Als ik al zo'n opmerking heb gemaakt, dan zal het eerder iets zijn geweest als 'en nu hou je je snavel' of 'en nu hou je je grote mond'."

Achtergrond

1. Artikel 15 Grondwet

"1. Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen."

2. Artikel 52 Wetboek van Strafvordering

"Iedere opsporingsambtenaar is bevoegd den verdachte naar zijn naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats, adres waarop hij als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens staat ingeschreven en woon- of verblijfplaats te vragen en hem daartoe staande te houden."

3. Artikel 27 Wetboek van Strafvordering

"1. Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

4. Artikel 160 Wegenverkeerswet 1994

"1. Op de eerste vordering van de in artikel 159 bedoelde personen is de bestuurder van een motorrijtuig verplicht dat motorrijtuig te doen stilhouden alsmede de volgende bewijzen behoorlijk ter inzage af te geven:

a. de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen delen van het kentekenbewijs, dan wel het in artikel 37, eerste lid, onderdeel b, bedoelde bewijs, en, indien met het motorrijtuig een aanhangwagen wordt voortbewogen, de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen delen van het kentekenbewijs van de aanhangwagen, dan wel het in artikel 37, eerste lid, onderdeel b, bedoelde bewijs voor de aanhangwagen;

(...);

c. het rijbewijs dan wel het hem door het daartoe bevoegde gezag buiten Nederland afgegeven rijbewijs en, indien hem buiten Nederland een internationaal rijbewijs is afgegeven, dat bewijs;"

5. Artikel 177 Wegenverkeerswet 1994

"1. Overtreding van:

a. de artikelen (...), 160, 164, eerste lid, (...), wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van de tweede categorie."

6. Artikel 11 Grondwet

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

7. Artikel 8 Politiewet 1993

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

8 Artikel 55b Wetboek van Strafvordering

"1. De bij of krachtens artikel 141 aangewezen ambtenaren alsmede bepaalde door Onze Minister van Justitie aangewezen categorieën van andere personen, belast met de opsporing van strafbare feiten, zijn bevoegd met het oog op de vaststelling van de identiteit van de staande gehouden of aangehouden verdachte te vragen naar diens sociaal-fiscaal nummer.

2. De ambtenaren bedoeld in het eerste lid zijn voorts bevoegd een staande gehouden of aangehouden verdachte aan zijn kleding te onderzoeken, alsmede voorwerpen die hij bij zich draagt of met zich mee voert te onderzoeken, een en ander voor zover zulks noodzakelijk is voor de vaststelling van zijn identiteit.

3. Zij oefenen de bevoegdheden bedoeld in het tweede lid alleen dan in het openbaar uit, indien dit redelijkerwijs noodzakelijk is om wegmaking of beschadiging van voorwerpen waaruit de identiteit van die verdachte zou kunnen blijken, te voorkomen."

9. Artikel 10 Grondwet

"1. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer."